

J. Stempel,
J. J. Tesař

Petr Volf

Střední Čechy

Vzhledem k tomu, že mlýn přestal dávno sloužit svému účelu, bylo nutné jej přizpůsobit novým okolnostem a provést svého druhu konverzi.

Léčba

Rekonstrukce a přestavba mlýna ve středočeském údolí obklopeném lesy může sloužit jako příklad pro další podobné stavební akce. Jedná se o progresivní počin ukazující, jak se dá oživit – revitalizovat – stavení, jehož existence se už leckomu mohla zdát v neudržitelném úpadku. Vzhledem k tomu, že mlýn přestal dávno sloužit svému účelu, bylo nutné jej přizpůsobit novým okolnostem a provést svého druhu konverzi.

ře zem

Jsme svědky zajímavého příběhu. Od začátku se v něm události vyvíjely tak, jak se mají vyvíjet, chceme-li v architektuře dosáhnout výjimečného výsledku. Všechno, co se v něm odehrálo, bylo v souladu, nezazněly v něm telešné tóny. Architekti dostali od manželského páru privilegium podílet se už na výběru místa, takže byli „vtaženi“ od samého počátku do děje a nijak za ním nezaostávali. Společně hledali klidnou lokalitu, nejlépe samotu s pamětí, kde by bylo možné klidně žít v bezprostředním kontaktu s přírodou. Investoři také obdrželi dotazník, v němž měli zodpovědět na otázky týkající se jejich životních návyků, pověb, zálib, aby je pak architekti mohli v budoucím projektu zohlednit. Ján Stempel a Jan Tesař to dělají pokaždé, než se dostanou k navrhování. Chtějí, aby se dům stal otiskem majitelů, jejichž životního stylu, zvyklostí, návyků či hodnot, jež vyznávají. V podstatě k tvorbě přistupují jako portrétiště: architektura má být obrazem toho, komu je určena. Není to samořejmé. Někdy to bývá naopak, a to v případě, kdy architektura zrcadlí zejména ego autora – a na toho, komu je určena (a kdo ji pláti), se dostává bohužel až ve druhém plánu.

Velmi rychle – na druhý pokus – se podařilo objevit staletý mlýn v těsné blízkosti zaniklého rybníku, který využíval silného genia loci a splňoval představy manželů o místě, jež by chtěli vyměnit za rušnou metropoli. Jednalo se o lásku na první pohled a nic na tom nemohla změnit skutečnost, že stavení bylo zanedbané a rybník na tom byl snad ještě o poznání hůře: od konce války byl kvůli protřízené hrázi bez vody, zato plný naštádaného bahna, zarostlý keři a kopřivami. Důležitější bylo, že mlýn působil v krajině naprostě přirozeně, vytvářel v ní malebnou kompozici, jež se nedá jen tak naaranžovat v jakémusi zrychleném

procesu: něco tak utěšeného se rodí velice pomalu, po několik generací, krok za krokem. Je to vlastně archetypální česká venkovská skladba (dům, voda, údolí, stráň, lesy, louky), jakou s oblibou zachycovali na obrazech nejenom romantičtí malíři, když chtěli vyjádřit každému srozumitelnou harmonii.

Jakmile bylo nalezeno ideální místo, šlo už jenom o to, vytvořit „neotřelé a zároveň neokázalé“ řešení, jak to investoři formulovali v dotazníku. Hned první skica byla přijata. Architekti se rozhodli k odvážnému, radikálnímu a současně nesmírně citlivému kroku, který jim umožnil regenerovat dům zevnitř. Udělali to tak, že jej zkrátili z osmnácti na třináct metrů, což znamená, že výtříli jeho pětimetrovou, vlnkostí zdevastovanou část. Můžeme to přirovat k chirurgovi, jenž by pacientovi odstranil nenapravitelně nemocnou část trupu.

Ostatně právě k amputaci svoje počínání architekti přirovnávají. Ponechali hlavní střít obrácený k jihu, který byl náhle z obou stran odhalený a nyní mohl konečně proschnout, takže do zbylé stavby, určené k obývání, začalo proudit světlo a vzdich v mříži nikdy předmětem nezaznamenané. Blížíme-li se k mlynu, na první pohled není žádná změna patrná, štít hraje pořád svoji stejné role „tváře“ objektu a ani jeho silueta nedoznala zásadní proměny, neboť výjmuta byla natolik proporcionalně vhodná část objemu, že to celku naprostě neublížuje.

Naopak, dodává mu to na zajímavost, na dynamice, dochází k náhlému – dosud netušenému – oživení. Štítové torzo dotváří stavbu. Můžeme ocenit jeho působivou elegance, vlastně se z nej stává svého druhu umělecké dílo, a když se diváme z interiéru, vnímáme vyváženou symetrii v pojetí okenních otvorů (ať už máme na mysl horizontál, či vertikál). Mezi střitem a domem vzniklo patio, kde

je možné trávit spoustu času, v jarních a letních měsících jist, odpocívat a relaxovat při pohledu do krajiny. Člověk je sice reálně venku, ale zároveň tak trochu uvnitř, chráněn před nepříjemným větrem, protože štít plní obvyklou roli, jak ji má vepsánu již ve svém pojmenování. Je to neobvyklý pocit, jakého se u tohoto typu tradiční architektury jinak nedočkáte, protože chcete-li jí uchovat v prvním vyznění, je zpravidla skoro nemožné, aby se masivnější propsal interiér do exteriéru.

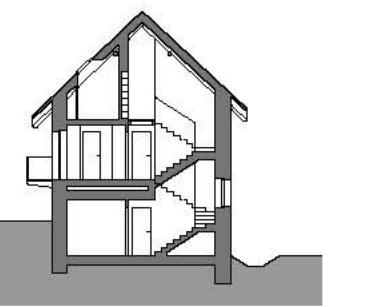
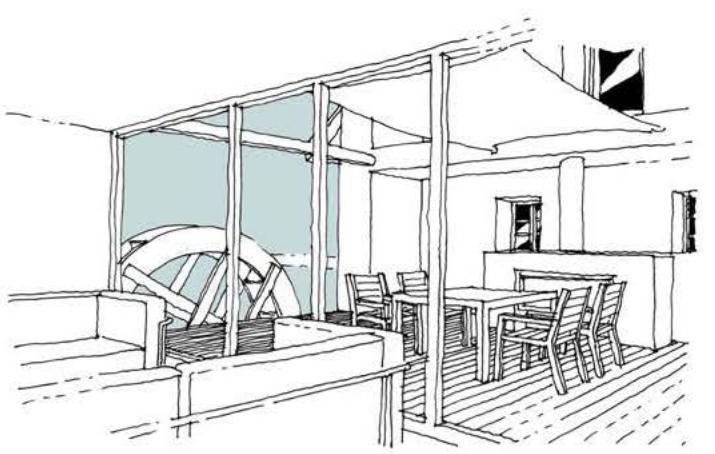
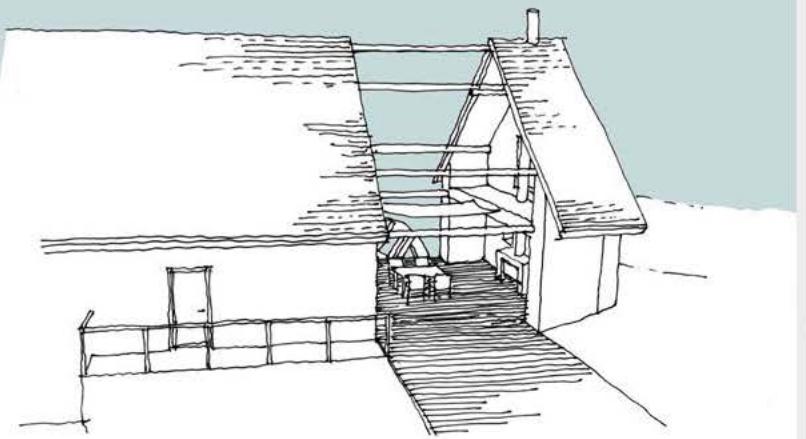
Na intimní dvorek navazuje samotný dům, jehož celá přední stěna je prosklená a podle potřeby dokořán otevřená. Aby to bylo možné, starý krov se musel rozebrat, opravit a poté by zase složen a vrácen na své místo. Tam, kde to bylo nezbytné, byl využeten, zpevněn, aby mohl sloužit další stále: neustále je na očích, protože bylo odstraněno původní patro a dispozice se otevřela až pod střechu. Tesař, kteří na konstrukci střechy pracovali, odvedli výbornou práci, jejíž kvalita je stále nezpochybnitelná. Někdejší stříšnost vznala za své a v souvislosti s novou dispozicí byla vynáhnaná vlnkost. Omítky byly opraveny vápennou maltou a opatřeny bílou barvou, nosné a obvodové zdi z kamenného a smíšeného zdiva byly pařířně sanovány, nové příčky byly zhotoveny z keramických příčkových cihel a v pafie, kde jsou situovány ložnice či knihovna, jsou udělány ze sádrokartonu. Prízemí s patrem sjednocuje čedičová dlažba, která je nejenom nesmírně odolná, ale zároveň se po ní dobře chodi bosýma nohama. Všechno je snadno dozaditelné, světlé a vzdusné.

Do mlýna bylo vráceno mlýnské kolo, vyroběné stejně jako kdysi, tedy remeslným způsobem. Pro stavení je kolo určujícím prvkem: právě ono roztačelo

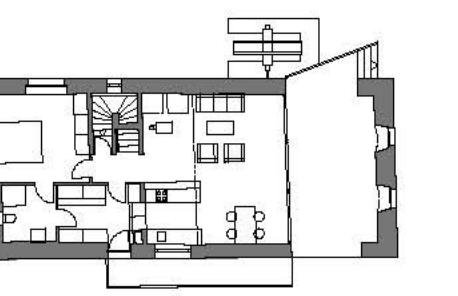
další soukoli při mletí mouky, a i když už se nemusí točit, objekt by bez něj příšel o svou genetickou danost. Rybník, k jehož hrázi se dům přimyká, dokázal během několika let majitelé usedlosti využít od stovek kubíků bahna, ne-patřičných dřevin, musela se vyspravit poníčená hráz. Po období, kdy ležel ladem, byl opět naplněn vodou a duše města se konečně zacelila. Mimochodem, také rybník musel – stejně jako mlýn – projít kolaudací, protože není-li voda pod kontrolou, může napáchat ne-vratné škody. „Jsme tady štastní,“ říkají ve shodě manželé, kteří žijí uprostřed přírody vyměnili za pražský chaos, „je to opravdu neotřelé a je to neokázalé. Přesně takové, jak jsme si představovali.“ Na společně využité mají vytíštěnu první skicu rekonstrukce, pro níž se bez váhání rozhodli.

Některé věci jsou patrně hned. Ale k tomu, aby se takovými mohly stát, jím musí předcházet dlouhodobá soustředěná tvorba, jež s sebou v důsledku přináší jistotu architektonického výrazu, jeho styl. Dobrat se vlastním stylem by mělo být cílem usilování každého architekta, který se chce uplatnit v oboru, ale zdaleka ne každému se to povede, zvláště to sotva jeden ze sta. Tvorba Jána Stempela a Jana Tesaře, kteří společně navrhují domy už deset let, se vyznačuje až virtuózním zvládnutím formy a obsahu. Jakkoliv dokázou využít klientovi pokáždě vstříc, jejich domy nenesou stopy po kompromisech: vesměs odolávají stáří, protože jejich koncept je založen na pochopení postavy architektonického díla. Rekonstrukce a přestavba mlýna to jen potvrzuje. Výsledek je jednak originální a nadčasový, jednak inovativní – a především krásný. Na krásu, na estetické hledisko se nesmí zapomínat, neboť spolu s konstrukční pevností a provozní funkčností musí být součástí každé ambiciózní architektury.

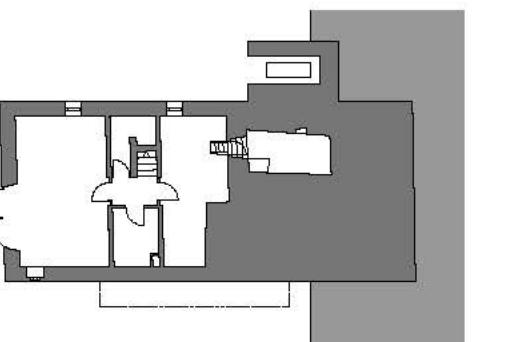

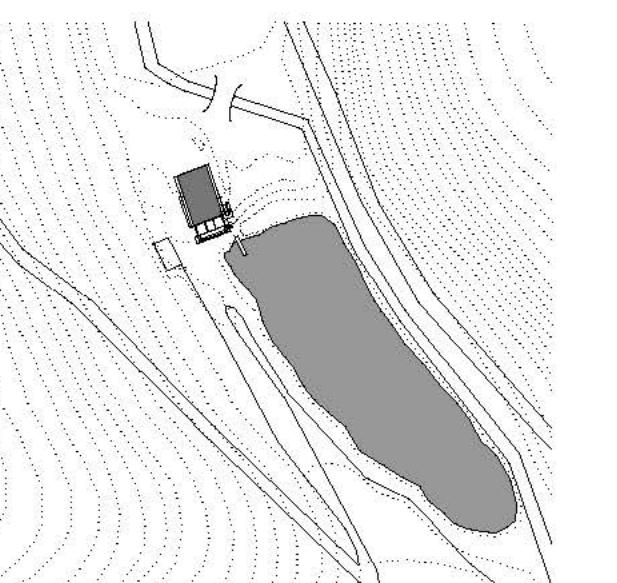
PŮDORYS PRIZEMÍ

PŮDORYS SUTERÉNU

SITUACE

English: Renovation of mill and conversion into housing, Central Bohemia

The mill was marked by age. Years without care. Dampness and the building's unfavorable layout led us to choose a radical solution: Instead of "plastic surgery," a far-reaching "transplant." Not a superficial rejuvenation, but revitalizing the entire fundamental construction in a manner that preserved the charm of the centuries. Our main task was to get air and light into the building's innards. But since nobody wanted to disrupt the gable wall, we "amputated a part of the torso." The result was a patio inside the building's original footprint, and from here sunlight could enter the home via the glassed-in "cross-section." The main gable wall was laid bare from both sides, and the flow of fresh air reduced the constant dampness that would only increase with the pond's renewal. The existing roof truss was taken apart, renovated, and returned to its original position. From the living room with kitchen and dining area, we can admire the work of our ancestors: By removing the ceiling, the entire space has been opened up across two floors. The entrance has remained in its original place, except that the original ramp could not be renovated, and so it was replaced by one made of contemporary materials. The hot-dipped galvanized support beams and metal grates fulfill their function well. The waterwheel was constructed using traditional craftsmanship. The entire ground floor including the patio is covered in basalt tiles. The renovation involved the careful and gradual renovation or replacement of the mill's various elements in order to meet the goal we had set for ourselves: to preserve the building's beauty of age.

Rekonstrukce a přestavba mlýna na bydlení

Místo: Střední Čechy
Autori: prof. Ing. arch. Ján Stempel, Ing. arch. Jan Jakub Tesař
(Stempel & Tesař architekti)
Plocha pozemku: 4732 m²
Zastavěná plocha: 147 m²
Užitná plocha: 241 m²
Realizace: 2017

Foto: Filip Šlapal, Václav Šedý

S Katalin Csillag a Zsoltem Guntherem (3h architecture)

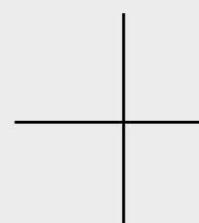

O maďarské architektuře a společném životě dvou architektů

(01)

Významný maďarský architekt Zsolt Gunther je v současnosti hostujícím pedagogem v ateliéru Ústavu navrhování I. FA ČVUT, který vede v zimním semestru 2017/18. Se studenty navrhuje klášter v maďarském Bélapátfalva. Jeho asistentem je Jan Jakub Tesař, který připravil následující rozhovor.

Jste partneři nejen v práci, ale také v životě. Jak se manželství propisuje do tvorby vaší kanceláře 3h architecture?

Katalin Csillag Považujeme se za štěstlivce, protože jsme již v době, kdy jsme byli na univerzitě, zjistili, že dokážeme velmi dobře společně přemýšlet a projektovat. Společné uvažování nad problematikou prostoru nás vždy vedlo k lepším řešením. Je to zvláštní, ale to, že společně pracujeme, nás zvláštěm způsobem spojuje i v soukromém životě, protože úspěšné řešení společných problémů je také součástí manželství.

Zsolt Gunther Architekti, kteří jsou oddáni své práci, začínají svou často kariéru tím, že pracovali ve dne v noci. To může poznámat rodinné vztahy. V našem případě to problém nebyl. V prvních letech byla rodina a profesní život vzájemně silně propojeny, jako by se našeho manželství účastnil i někdo třetí: architektura.

KC O trávení dovolených jsme se nemuseli dohadovat kvůli rozdílným zájmům. Navštěvovali jsme prostě různé stavby a města. A nás zajímají se takřka současně přesunul ze současné architektury k architektuře historické.

ZG Nás první mezinárodní úspěch, vítězství v soutěži pro vídeňské Expo '95, byl podnětem, který nás přivedl v roce

1994 k založení vlastní architektonické kanceláře 3h architecture. Naše pokusy o přehodnocení pohledu na „vesnickou“ architekturu nás proslavily po celém Maďarsku. Navrhli jsme řadu malých vesnických staveb, které reprezentují nové interpretace vesnických staveb a tradic. Některé z nich byly navrženy pro lidi v nepříznivé situaci. Důležitým mechanikem v historii naší firmy bylo AUDI Forum (2003), které se pod jmenem „Červený mák“ stalo obchodní značkou v komunikační strategii společnosti Audi.

Hned od začátku jsme kladli velký důraz na výzkum a inovace. Nejprve jsme měli sídlo v Györú a v roce 2006 jsme se přestěhovali do Budapešti.

KC Často se nás ptají, kdo z nás je ten tvůrčí duch nebo kdo z nás má lepší nápady. Oba vlastně máme své lepší a horší dny, ale nestává se to najednou – jeden z nás vždycky přijde s dobrým řešením.

ZG Způsob práce na naší kanceláři je zcela jasný. Do diskusí vždy zapojujeme své kolegy. Výsledkem jsou dlouhé debaty, analýza mnoha možných způsobů, než se dojde k definitivnímu řešení. Od pravopocítku testujeme své nápady na pracovních modelech. Vytváření modelu je pozvolný proces. Donutí nás zpomalit a promýšlet vše znova a znova.

Během své kariéry jste pracovali

v mnoha špičkových evropských architektonických ateliérech – Helmut Zieseritsch ve Štýrském Hradci, Mecanoo v Delftu, Boris Podrecca ve Vídni a Volker Giencke a Ernst Giselbrecht ve Štýrském Hradci. Můžete porovnat jejich přístup a popsat, jaké zkušenosti jste získali pro svou práci v 3h?

KC Po dokončení studií jsme tři roky pracovali v různých evropských zemích a naučili se vnímat současný architektonický prostor a koncepti i řešení detailů. Začátek 90. let minulého století se vyznačoval snahou o obrodu moderní architektury. Nizozemsko a Španělsko byly centry architektury, zatímco Rakousko představovalo možnosti ve středoevropském měřítku.

ZG Uplně první zkušeností byla práce pro Mecanoo v Delftu. Měli velmi otevřenou, demokratickou strukturu. Představovali nový typ modernismu bez dogmat. Jejich neotřely způsob myšlení byl spojen s profesionální organizací všech oblastí architektury, jako je práce, komunikace, vztah s veřejností atd.

Naproti tomu rakouský architekt Volker Giencke představuje uplně jiný přístup. Byl typ architekta, který předává skici, o konceptech se nediskutovalo. Jeho prostorové pojetí ale bylo velice osobité s chytrým uspořádáním a řešením detailů. Udělal na mne snad ten největší dojem. V té době bylo Štýrsko zvláštěm historii, společně krále, společně přátel

ostrovem architektury s velmi působivým výsledky. Zřejmě tady začalo mé zaujetí pro prostor.

KC Zieseritsch a Giselbrecht nebyli na této scéně tak významní, ale oba mohli nabídnout zajímavé úkoly, na nichž jsme pracovali. Giselbrecht byl mnohem silnější v technických aspektech a jeho přístup k architektuře byl podobný jako Normana Foster. Kromě působivých prostor byla štýrská architektura proslulá svými detaily. Jednalo se o takzvaný „fetišismus detailu“. Snad proto jsme velmi citliví na perfektní detaily, které jsou nedílnou součástí našich konceptů. Je to také oblast experimentování, která koncepti oplodňuje. Koneckonců, detail je ornamentem dneška. Proto projektujeme detaily sami ve své kanceláři, i když většina maďarských ateliérů je předává specialistům.

Tento semestr je Zsolt hostujícím přednášejícím na Fakultě architektury Českého vysokého učení technického, a tak měl možnost poznat českou architekturu a prostředí na české škole. Jak byste srovnal současnou českou architekturu a současnou tvorbu v Maďarsku?

ZG Naše dvě kultury mají mnoho společného, ale přesto jsou zcela odlišné. Být se střední Evropy představuje silné pouť. Máme částečně společnou historii, společně krále, společně přátel

a nepřátel. Avšak referenční body jsou dost odlišné. Maďaři milují dekorace a přehánění. Češi jsou naopak redu(KC) ionisté a pragmatici. Ve skutečnosti je mi tento způsob myšlení velmi blízký. Ale nemůžeme odmitat místo, kde pracujeme.

Budapešť je neobyčejně inspirující a velmi kontroverzní město. Podíváme-li se blíže na charakter tohoto města, jeho panoráma můžeme popsat nejen jako různorodé, ale také jako tolerantní. Tento princip umožňuje stylistickou rozmátnost stejně jak organické začlenění a sjednocení nových hodnot, které mají původ jak ve stavbách, tak i v obyvatelích, při zachování hodnot starých. Střed města je extrémně zahuštěný. Styly staveb a bloků se spontánně mění, návštěvník se z nějho nic setkává s jinou atmosférou. Pozdně historická, předmoderní a moderní architektura se všechny protkladí jsou při mnohem jedinečné. To je důvod, proč je naše současná architektura tak odlišná od architektury v České republice. A řeknu vám, že tento neustálý posun mezi nepatrně odlišnými kulturami mne inspiruje.

Vaše portfolio obsahuje mnoho rekonstrukcí důležitých památek. Jaké jsou postupy památkových úřadů a jak snadno se v Maďarsku získá povolení k modernizaci?

ZG Dnes se míra naší reflexe zvyšuje.

KC Lidé odpovědní za kulturní památky jsou v současnosti rozděleni. V 60. letech minulého století odpovídaly přístup k historickým satavbám světovému standardu. Přístavby a rekonstrukce byly navrhovány podle Benátské charty. Postmoderní myšlení zasáhlo toto pole vzhůru, než se tehdy zdálo. Návrat ornamentů a klasického kánonu byl vlastně velmi oslavován. Avšak mechanické napodobování forem minulosti vedlo k tomu, že převáděly rekonstrukce, kde se neuvažovalo o jejich skutečných architektonických hodnotách. Tento způsob myšlení převzala většina památkářů, kteří automaticky odpovídali a odpovídají všem dnešním zájazdům.

Na druhou stranu jsme museli dospět k pochopení problémů historických památek. Na úplném začátku jsme si neuvědomovali problémy, které památky představují. Naši pozornost zaujímalu současná architektura, která pro nás měla všechny dogmatické rysy modernosti. Naším úplně prvním setkáním s památkami byla přistavba školy Bély Lajta, který stále používal ornamenty a další historické prvky. První věci, které nás zarazila, byly masivní cihelné hmoty, které byly v jistém smyslu až abstraktní. Reagovali jsme na ně takřka instinctivně, omítané hmoty kontrastovaly s hmotami cihelnými (obr. 1).

KC Historické památky nás přiblížují k zájmem o architektonickém kvalitám prostřednictvím moderních trendů. Nadbytek prostoru a přítomnost ornamentů,

to vše je pro nás zdrojem inspirace. Katedrála v Szegedu (obr. 3 – 6) byla pro nás velkou výzvou, protože jsme byli postaveni před přezdobený interiérový prostor. Původní baldachýn byl přemísťen do úplného středu kostela a musela být navržena nová mensa. Vrátili jsme se k místním vzorům používaným v jemných výšivkách a převedli jsme je do kamene. Může to být interpretováno jako prodloužení oltářní plachty.

Další záležitostí bylo využití krypty kostela. Klenuté místnosti s těžkými cihlovými povrchy představovaly rozmanité prostory, které by dnes takřka nemožné vytvořit. Náročným úkolem bylo propojit tuto část kostela s podzemním vstupním prostorem, který odráží opakování inspirované historií pomocí dnešních konstrucí(KC). Nesmírně zajímavé je propojení mezi těmito dvěma: výsledek je nepravidelný prostor, který není historický a není ani moderní – je to něco mezi (obr. 2–4).

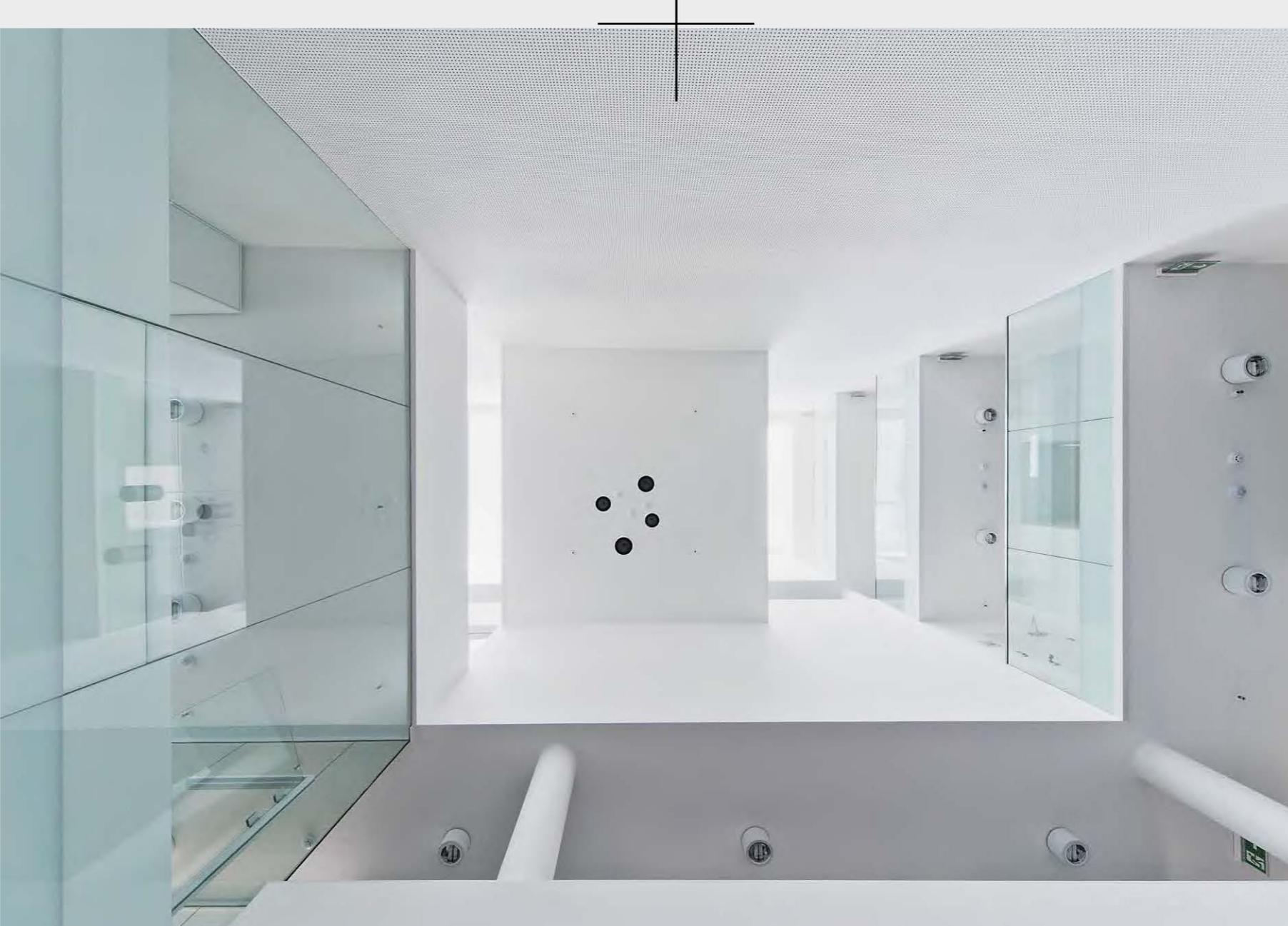
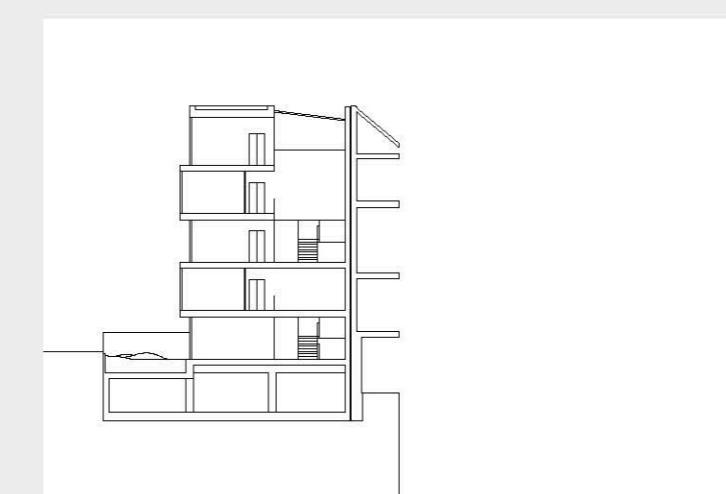
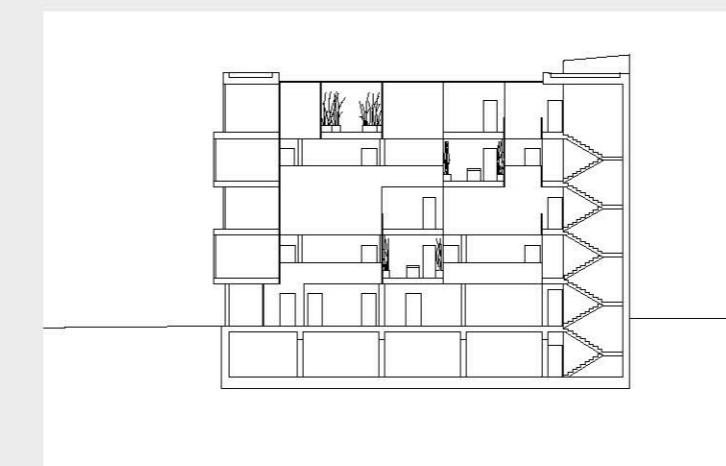
Mezitím jsme přišli na nápad, že bychom neměli jednat přímo, ale že musíme najít naše „co kdyby“. Tak jsme začali tkát dál strukturu, prostory s určitými zásahy, které se stanou organickými, které se využívají, když automaticky odpovídají a odpovídají všem dnešním zájazdům.

Další záležitostí bylo využití krypty kostela. Klenuté místnosti s těžkými cihlovými povrchy představovaly rozmanité prostory, které by dnes takřka nemožné vytvořit. Náročným úkolem bylo propojit tuto část kostela s podzemním vstupním prostorem, který odráží opakování inspirované historií pomocí dnešních konstrucí(KC). Nesmírně zajímavé je propojení mezi těmito dvěma: výsledek je nepravidelný prostor, který není historický a není ani moderní – je to něco mezi (obr. 2–4).

Přípravil Jan Jakub Tesař

(01)

(01)

Administrativní budova Geometria, Budapešť, 2013

Tato malá administrativní budova se nachází v hustě zastavěné čtvrti Budapešti v blízkosti Dunaje, kde nedostavěné bloky nepravidelně přiléhají k ulicím. Domy mají různou výšku, a představují stylově heterogenní uliční prostředí. Naše stavba na ně navazuje a zároveň se na ně odvolává. Ignoruje výšku sousední stavby, ale přizpůsobuje se hřebenem požární stěny za ní, tak vytváří jednotu pesející trivální sousedské vztahy.

Stavba dodržuje striktní, strnulou geometrii. Její hranolovitá hmota se odlišuje šachovnicovitě uspořádanými vystupujícími a ustupujícími plochami. Exteriérová fasáda je pokryta diskovitým vzorem, který je záměrně extravagantní a připomíná popovou kulturu sedmdesátých let. Zjevná transparentnost budovy je zavádějící. Neodpovídá vztahu mezi exteriérem a interiérem. Sklo se spíše stává prostředkem oddělení. A protože odděluje, stávají se vlastnosti skla důležité. Svislý povrch funguje jako velké zrcadlo a tady jako nástroj virtuálního znásobení.

Přísný exteriér přechází do geometricky uspořádaného, ale pulzujícího interiéru. Vnitřní svět objektu je organizován okolo atria, do něhož shora padá denní světlo. Je prodlouženo a členěno stavebními kostkami, jejichž poloha se na každém patře posouvá. Všechny odpovídající prostory jsou vizuálně spojeny s tímto atriem. Zdá se, jakoby se skleněné kostky, větknuté do atria, vznášely v nepropustném, ale přitom vzdutém prostoru. Halové a buňkové kanceláře se v jednotlivých podlažích střídají. Buňkové kanceláře mají pevné parapety, zatímco halové kanceláře jsou odděleny od atria stěnami až do stropu. Lehké se střídají s těžkým, transparentnost s neprůhledností.

Mezi vašimi realizovanými stavbami jsou rozpozнатelné zlomové projekty. Jaké to je přepínat mezi památkami a moderními stavbami?

shora. To nás vedlo k různým scénářům odrážejícím povětrnostní podmínky.

ZG Průhlednost byla dalším problémem. Celková průhlednost v budově byla příliš generická, pevně části dělaly vnitřní prostor ještě zajímavější. Přesunutím „zasedacích kójí“ k atriu vznikly soukromé niky.

KC Administrativní budova K4 (obr.) má jiné měřítko. Modernistickým částem města chybějí jasné bloky, které označují hranici mezi soukromým a veřejným.

ZG Na úplném počátku jsme se zajímali o možnou cestu moderní architektury po ére postmodernismu. Jednalo se o něco jako průznam, jak se můžeme zúčastnit „moderní obrody“. Tepře před několika lety jsme si uvědomili, že stavby, které nás obklopují v děství, nás instinktivně ovlivňují.

ZG Památky přišly později, ale obohatily nás přístup k prostoru. Promítáme naše modernistické zkušenosti do historických staveb a pokoušíme se vytvořit jednotu, kde splývají současné a historické prvky.

KC Myslím si, že jednou z nejcharakterističtějších věcí architektury je interiérový prostor. Myslenky Bruna Zeviho ve státi Architektura jako prostor nás silně ovlivnily. Dovést je co nejdále znamená pro nás kvalitu. K tomu došlo v malé administrativní budově Geometria (obr. 7–9).

ZG Pozemek ztěžoval nás úkol, protože jsme mohli mít prosklené povrchy pouze na jedné straně. Druhá strana přiléhala ke stěně, která oddělovala jinou stavbu. Jedinou možností, jak tam dostat denní světlo, bylo vytvořit atrium osvětlené

jsme soutěž na kostel částečně ukrytý pod zemi, který se nakonec neuskutečnil kvůli místnímu faráři. Během této jednání se vynořilo téma renovace baziliky. Mnisi chtěli Petera Zumthora, ale ten odmítl. Pak jsme navrhli Johna Pawsona, o kterém jsem si myslí, že je ten pravý. Opat navštívil Nový dvůr a hned se zamíloval do tamějších čistých prostor. A tak do toho vstoupila i naše kancelář.

ZG Avšak situace v pannonhalmské gotické katedrále s mnoha historickými vrstvami byla úplně jiná. Nebyla tu žádná šance tvorit čisté prostory. Daleko důležitější bylo odstraňovat. Změnilo se jen pár věcí, ale výsledek byl přesvědčující. A znamenal spoustu sporů s památkáři. Nakonec se bazilika v Pannonhalme stala mezníkem v maďarské památkářské péči.

KC Spolupráce s někým je vysoce osobní záležitost. A spolupráce s mnichy je ještě daleko komplikovanější. John Pawson má talent a zkušenosti a dokázal okouzlit skupinu mnichů svou jasnosvětelnou vizí architektury. Nechoval se jako hvězda.

Dával pozor, poslouchal a předložil mnichům více alternativ, z nichž si mohli vybrat. Na druhou stranu mu mniší důvěřovali. Tato rovnováha mezi klientem a architektem je pro mne velmi důležitá.

A ted'vám položím obligátní otázku. Jaká byla spolupráce s Johnem Pawsonem?

ZG Práce s Johnem Pawsonem měla dlouhou předešlu. V té době jsme intenzivně jednali s benediktýny. Vyhráli

protože takto se můžete s konečným řešením dostat dál.

ZG Projektování pro mnichy má z časového hlediska jinou perspektivu. Myslím v jiné dimenzi. Proto pečlivě vypracovávají duchovní náplň z dlouhodobého hlediska. Výsledkem bylo velmi jasné zadání, které muselo být převedeno do prostorových kvalit.

ZG Kvalita a hloubka materiálů byly něco, co jsme do té doby neznali. Použití zvláštního materiálu – v tomto případě byl onyx – na určitých místech bylo něco mimořádného. Otevřel se před námi úplně nový svět. Standardy detailů byly také na úplně jiné úrovni. Mohli jsme mít spoustu zorků jednotlivých kusů nábytku a tyto modely nám moc pomohly při hledání správného řešení.

KC Když jsme spolupracovali s Johnem Pawsonem, nijak jsme se takzvaným minimalismem necitili ovlivněni. Šlo spíše o to zachytit podstatu návrhu a redukovat ji na základní prvky. Je to velmi zajímavý svět, který je našemu způsobu myšlení velmi blízký. Snad je to i důvod, proč jsme s Johnem Pawsonem mohli tak harmonicky spolupracovat.

(08)

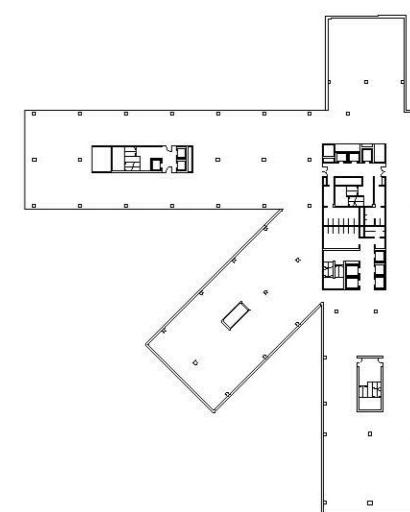

(09)

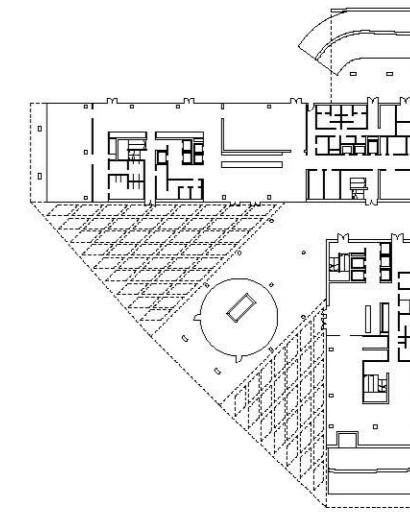
Administrativní budova K4, Budapešť, 2014

PŮDORYS PRVNÍ PATRO

PŮDORYS PŘÍzemí

Klíčovým prvkem při umisťování této stavby byl velký oblouk ulice Dózsa György, který se zařazává ortogonálně do městské struktury. Budova může být interpretována jako dvorní trakt, který se však díky svému umístění na křižovatce stává hlavní uliční zástavbou. Nás projekt musel dodržovat regulační plán, který byl v jednom bodě strikní, ale v několika dalších směrech otevřený. Hranoly, které kopírují racionalitu kancelářské

typologie, se otevírají jako vějíř v rozšiřujícím se prostoru. Dva prvky jsou na sebe kolmé, takže zdůrazňují ortogonální charakter okolního městského prostoru. Třetí prvek, tvořící klín mezi nimi, přepisuje jejich zdánlivě jednoduchý vztah. Tím se běžná situace stává jedinečnou, a vytváří v nouze ctnost. Navrhli jsme dynamickou formu, která vychází ze zkušenosti, jak lidé vnímají stavbu, když okolo ní procházejí. Jejich pohled je složen

z několika pohybujících se obrazů, které vytvářejí jednotný celek. Hmoty postupně klesají k nižším obytným částem. Tato myšlenka postupného dynamického přechodu také ovlivnila utváření fasády. Mezi křídly stavby je vytvořen hodnotný krytý veřejný prostor. Oblouk ulice Dózsa György je zdůrazněn vysokou víceúrovňovou protihlukovou stěnou vytvořenou zelení. Mezi touto hlukovou stěnou a budovou je vytvořen propojení

městský prostor naplněný životem díky zastávkám veřejné dopravy a budoucí funkční zástavbě.

(10)

(11)

Jaké projekty máte v současnosti v kanceláři na stole?

ZG Máme několik zajímavých projektů, kde dokončujeme prováděcí projekt, jsme před zahájením stavby nebo se staví. Přistavba vysoké školy umění a designu MOME (obr. 13) v Budapešti uvedla dilema identity do popředí. To, že škola pojmenovaná po László Moholy-Nagym naznačuje nějaké spojení s Bauhausem. Pokusili jsme se navrhnut mnoho způsobů, jak se vypořádat a experimentovat se světlem. Je to nejvíce vidět na fasádě centra vzděláni, které je vlastně stavbou v areálu kvůli své poloze i kvůli své fun(KC)i. Dvě vrstvy skla nechávají světlo pronikat do interiéru různým způsobem, protože lité sklo na vnějším pláště neustále mění svou polohu.

KC Další otázkou byl homogenní vzhled areálu. Podle našeho názoru na sebe objekty v areálu navazují jen volně. Spojuje je nápadný, bělavý vzhled. Avšak skutečným problémem bylo nalézt správné vchody do jednotlivých budov. Škola chtěla jeden hlavní vchod, což bylo v protikladu k pavilonové dispozici. Navrhli jsme podzemní vstup, který nabízí rozdílnou kvalitu prostoru, a tedy i odlišné postavení v hierarchii.

KC Dalším zajímavým projektem, který je těsně před zahájením výstavby, je

Zsolt Gunther (*1964, Budapešť)

Studoval architekturu na technické univerzitě v Budapešti a na uměleckoprůmyslové akademii ve Vídni, v mistrovské třídě Hanse Holleina. Titul získal v roce 1990. V letech 1992 až 1994 pracoval jako architekt v mnoha evropských kancelářích (Mecanoo v Delftu, Boris Podrecca ve Vídni, Volker Giencke a Ernst Giselbrecht ve Štýrském Hradci). V roce 1994 založil společně s Katalin Csillag 3h architecture. Přednášky, posudky jako hostující architekt, semináře, příspěvky k výstavám v Evropě (Budapešť, Vídeň, Linz, Berlin, Amsterdam, Rotterdam – NAI Sintra a Kodan). Cena Miklose Ybla v roce 2005. V roce 2009 předložil dizertační práci (titul: doktor svobodných umění – DLA; téma: obrácená tradice).

V současnosti je jedním z vůdčích architektů v kanceláři 3h architecture. Zasvětil svou práci architektonickému výzkumu nad rámec pragmatického projektování. Jeden z vedoucích představitelů ekologické laboratoře univerzity MOME, zakládající člen Aktívitház Szövetség (Aliance aktivního domu). Spolupracoval na zásadách maďarského sociálního bydlení v rámci skupiny 4xM.

Katalin Csillag (1967, Győr)

Studovala na technické univerzitě v Budapešti a na uměleckoprůmyslové akademii ve Vídni, v mistrovské třídě Hanse Holleina. Titul získala v roce 1990. V letech 1992 až 1994 pracovala jako architektka v Gruppe 3 a v kanceláři architekta Helmuta Zieseritsche ve Štýrském Hradci. Spoluzařaditelka 3h architecture společně se Zsoltom Guntherem (1994). V letech 2003 a 2004 hostující přednášející na Uměleckoprůmyslovém institutu univerzity v západním Maďarsku. Od roku 2008 profesorka na postgraduální škole Sdružení maďarských architektů v Budapešti. V současnosti je jedním z vůdčích architektů kanceláře 3h architecture.

S prací studia 3h architecture bude možné se od ledna seznámit v Maďarském institutu v Rytířské ulici 25, v Praze 1.

Materiál připravila redakce ve spolupráci s Maďarským institutem v Praze.

Foto: archiv autorů; škola pro tělesně postižené Gábor Máté; portrét: Tamás Bujnovszky